

EGY EL NEM VÁGYÓDÓ ZENESZERZŐ

Zenét szerezni, meglehet, igen nagy dolog, én mégis úgy tekintem csak, mint hírt adni arról, hogyan is án, merre bolyong bennünk a lélek. Jönnek szelek, vonulnak viharok, a nagy kavarodásban az ember sokszor maga sem tudja, hogy hol s mire derül - a zenész, a jó zenész mindezt valamiképpen híven követi. És megadja a szíve szerinti választ.

Vannak aztán olyan zenészek, akik valahogyan a saját otthonukból nézik a kavarodást. Szemlélődnek, képzelődnek, kinyitják olykor az ablakot; megnézik, ugyanaz van e kint, mint amit magukban elképzelték, és legtöbbször azt is találják: a bent és a kint között nincsen nagy különbség; a fák állnak, az emberek igyekeznek, a világ ugyanaz, és persze változik... S van ennek valami örök, egyszerű és kikezdhetsen rendje, s ez a rend bennünk mesél, és zeneies a hangja. És nem kell ehhez nagy hűhó, nagy fontoskodás, hallani és beszélni kell csak ezt a nyelvet azért ez nem kevés! A dolgok hallatszanak. Meg kell a dolgokat hallani.

Király Ernő ilyen ablakban álló, ilyen otthonos, mindenre gyermeki friss kíváncsisággal néző és mindenben megejtő csodát találó muzsikus. Mint a „határon túli” magyar zenekultúra doyenje áll már „otthona” eme ablakában, hála istennek fiatalosan, szinte mint ahogy „reggeli imáját mondja a gyermek”, és nem vágyódik el sehova. Sem kint, sem bent.

Védett és védtelen egyszerre. Miként a nyelv, amit anyanyelvként beszél. Király Ernő művészete oly természetes jelensége az élő magyar zenének, mint pusztában a gémeskút. Mint egy gémeskút délibábja. Zenéje az egyik legáttetszőbb, legtisztább muzsika a komponált magyar kortársi zenében. Tőle hallottam a legautentikusabb és mégis oly eredeti népdalfeldolgozásokat. Jólesik hallgatni dalait, zongoradarabjait, kis meséit, melyek bámulatos miniatűrök. Király benne remeg a magyar tájban és valóságban, és egyszerre múlt és jelen. Zenéje mindig - hogy úgy mondjam - meglep és jólesik.

Furcsamód, leginkább ő a magyar Cage (még fiziognómiájában is). Egy, a népi szürrealitás terébe nyújtózkodó „avantgárd”, aki könnyed, játékos, szellemes és intim. És az intuíciójával sincsen baj. Hangszeralkotása (a citra-fon) sem más, mint egy népi hangszer (a citera) mai szürrealizálása, amelyen már másként hall s képzelődhet a muzsikus. A kíváncsisága, a fogékonysága, s az a bizonyos nyitottság - mert ez ma alanyi követelmény - épp oly asszociatív, épp oly korlátozhatatlan a művészetében, mint amennyire e századvég s a déli magyarság buja képzelődései megkövetelik.

Egész oeuvre-jét áthatja valami időtlen életerő. Szabad ember, a szabadság szinte már buddhista értelmében. Nevezetesen, hogy miközben műveiben minden kellően elrendezett, azok szelleméből mégis kötetlenség árad. A formának érezhetően sohasem rabja. Ez a zene talán ezért is alapjában nem komor. Szuverén, miként a magyar élmény és gondolkodás. Átlátható, mint a síkvidék. Tonalitása a lélek mélyén meghúzózó idill, az idill mint áttetsző háttér és esszencia, amely a hangok dajkájaként nyit teret és bont időt. Király ahhoz az idillhez kötődik, amelyet Hamvas a magyar képzelet és érzelmi emlékezet legmélyének vél. Az idill a mennyei egység és derű jelen holdudvara, s Király ennek a romolhatatlan holdudvartartásnak egyik mai zenemestere.

Volt olyan bátor, hogy szabad maradt, s ezzel maga is hidat épített. Hidat - amiként azt a zene teszi - menny és föld, múlt és jelen, örök magyar és mai modern zeneiség között. Ezen a hídon járni lehet: egyik oldalon sincsen ellenség. Király Ernő otthon van mindkét oldalon. Fenn és lenn, kinn és benn, s néz ki az ablakon. Meleg van.

(2000)